

Koppándi Botond

Vendégszerető tanúságtétel¹

„Van-e itt valami ennivalótok?” (Lk 24,41)

Kedves Testvéreim, megilletődve állok meg ősi templomokban, amely gyermekkoromban sokszor volt számomra Isten dicsőítésének szent helye. Képzetelemben mindig Reményik Sándorhoz kötöttem, s gyakran szavalgattam, hogy „e templom s iskola között / Futkostam én is egykoron, / S hűtöttem a templom falán / Kigyulladt gyermek-homlokom”. Teológus korunkban tudtuk: ha jó prédikációt akarunk hallani, akkor vasárnaponként hallgassuk meg Kiss Béla bácsit, ha meg a zene szárnyain szeretnénk Istenhez közelebb kerülni, akkor Kovács László Attila orgonamuzsikájáért érdemes ebbe a templomba jönni! Tudom, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik, hiszen Adorjáni Dezső püspök urat vendégszónokként hallgathattam Torockószentgyörgyön, ismerem a tehetséges evangélikus teológusokat és segédlelkészeket, és hallottam Horváth Zoltán orgonaművészt is Bachot játszani. De engedjetelek meg egy személyesebb vallomást is: az erdélyi evangélikus lelkiség számomra az oltszakadati gyökerű, áldott emlékezetű Nagyapám, és ezt az örökséget hűen ápoló Édesapám révén vált vonzóvá, akik e gyülekezetben felügyelőkként, gondnokokként tevékenykedtek/tevékenykednek.

A mai alkalommal, az egyetemes imahétre a skót egyházak által javasolt és a különböző keresztény felekezetek által elfogadott téma: az emmausi tanítványok története alapján szeretnénk a tanítványság mibenlétéről, illetve a Jézusról való napenkénti tanúságtétel egyik vetületéről, a vendégszerető befogadásról beszélni.

A történet szerint a tanítványok közül ketten (Kleopás és Simon), a Jeruzsálemtől 11 km-re fekvő Emmaus felé indultak, és éppen azokról az eseményekről beszélgettek, amelyek Jézussal történtek, amikor a Mester melléjük szegődött. Arról érdeklődött, hogy miről beszélgetnek olyan élénken? A két tanítvány, akik nem ismerték fel őt, megütközve mondták, hogy talán ő lehet az egyetlen ember, aki nem tudja, hogy mi történt Jeruzsálemben, majd részletesen elmesélték az elfogadás, a keresztre feszítés, sőt még az üres sír történetét is. Ezt hallván, Jézus

¹ Egyházi beszéd az ökumenikus imahéten, a kolozsvári evangélikus templomban, 2010. január 22-én

balgáknak nevezte őket, és emlékeztette őket arra, ami az Írásokban a Messiásról megjövendöltetett. Amikor megérkeztek Emmausba, a két tanítvány vacsorára hívta a titokzatos „idegent”, aki, amikor az asztalhoz telepedett, kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte, és nekik átnyújtotta. A két tanítvány ekkor ismerte fel Jézust, aki ezután eltűnt szemük elől. A tanítványok visszatértek Jeruzsálembe, hogy a többieknek elmeséljék a történeteket. Jézus ott is megjelent a tanítványok között, akik tőle megrettentek. „Békesség nektek!”- kel köszönt nekik arra kérve őket, hogy tapintásukkal bizonyosodjanak meg arról, hogy valóságban ott van közöttük, majd emlékeztette őket nekik mondott szavaira, melyek szerint be kell teljesednie mindannak, „ami meg van írva” róla a Mózes törvényében, a próféták könyvében és a zsoltárokból szenvedéséről és feltámadásáról. Mondanivalóját így fejezte be: *„Ti vagytok erre a tanúk!”*

Lélektanilag tökéletesen érthető a tanítványok zavartsága. A nagypénteki események nyomán erőt vett rajtuk egy olyan „lelki zsibbadtság”, amelynek következtében nem emlékeztek sem Jézus szavaira, sem az ószövetségi messiási jövendölésekre. A két tanítvány lelkiállapotát nagyon érzéketlenül rajzolja meg az evangélista: nagyon emberi az, ahogyan elmondják a Jézussal kapcsolatos reményeiket, majd megszólaltatják keserves csalódásukat, amíg a hozzájuk szegődő Jézus kemény szavai „föl nem nyitják szemüket a látásra”! És az is szép, hogy kell a kenyér megtörésének a jelenete ahhoz, hogy felismerjék: Jézus jelent meg nekik! És kell a többi tanítványnak is az emlékeztető szó, hogy megtörténjék az a bizonyágtétel, amely Jézus ajkáról hangzik el, és amely ebben a mondatban csúcsosodik ki: *„Ti vagytok erre a tanúk!”*

Úgy tűnik, hogy az evangélista számára fontos, hogy Jézus még egyszer bizonyítsa, hogy ő a Messiás, és ezért szükség a tanítványokban tudatosítania, hogy ők olyan kincsek birtokosai, amelyeket nem szabad veszni hagyni! Tudatosítani akarta, hogy ők azok a tanítványok, akiknek az örökséget tovább kell vinni, ők azok a tanúk, akiknek a tanítványság jutott életfeladatul! És mindezt azzal tetőzi, hogy (a 49. versben) a figyelmet a majdan bekövetkező csodálatos eseményre, a Szentlélek kitöltetésére irányítja, amely a tanítványságot, a tanúságot isteni, cselekvő erővel ruházta fel.

Számunkra a történet egyértelműen az őskeresztény idők óta máig ható, inspiráló példázat arról, hogy miként tesz Jézus mellettünk tanúbizonyosságot naponta, hogyan lehet felismerni az úton mellénk csatlakozó „idegenben” Jézust, illetve hogyan kell igazi tanítványokként felismerni minden emberben Isten gyermekét. Az emmausi út metaforikusan a tanítványságra eszmélés útja lesz azáltal, hogy a történetben felismerjük a tanítványság/tanúság egy-egy vetületét. Eszerint: tanítványok lehetünk az „élet ünneplésével”, „történetek elmondásá-

val”, a „tanítványság tudatosítása által”, az „ajándékba kapott hit ünneplésével”, „a szenvedésben”, „a Szentíráshoz való hűséggel”, valamint tanítványok/tanúk lehetünk „a remény és a bizalom útján” (Lásd az imahét naponkénti tematikáját!)

Van az emmausi történetnek egy jelentéktelennek tűnő mozzanata, amely azonban különös fontosságot nyer: Amikor Jézus másodszor jelent meg a tanítványok között, akkor, amikor „még mindig nem mertek hinni örömeikben”, mondhatni váratlanul azt kérdezi tőlük: „Van-e itt valami ennivalótok?”. A leírás szerint, a tanítványok meglepődnek, de adnak neki „egy darab sült halat”, amit ő, „a szemük láttára” megevett. A jelenet az ApCsel 10,41 fényében válik jelentőssé, amelyben Péter Kornéliusz házában azt mondja: (Megjelent), „de nem az egész népnek, hanem csak azoknak a tanúknak, akiket előre kiválasztott erre az Isten: minékünk, akik együtt ettünk és ittunk vele, miután feltámadt a halálból”.

A történet nagyon is „jézusi”: megtörténik az, amire már sokszor volt példa: azáltal, hogy Jézus odatelepedik a tanítványai közé közös étkezésre, hirtelen „szerepcsere” történik: a vendég Gazdává, a vendéglátók pedig vendéggé lesznek. Ez történt Zákeus házában, ez történt Mária és Márta otthonában, és valahányszor Jézus vendégként érkezett egy hajlékba.

A történetben a tanítványok befogadták Jézust, vendégszeretetükkel bizonyosságot tettek Jézusról, aki a maga nemében szintén bizonyosságot tett róluk azáltal, hogy tanúknak nevezte őket.

Kedves Testvéreim! A mai ember számára az emmausi történet a tanítványnyá levés példázata, amelyben az iménti jelenet fontos üzenettel bír: a vendégszerető befogadás a tanítványság egyik jele, mely által Jézusról bizonyosságot lehet tenni!

Elvileg olyan vallásos közösségek vagyunk, amelyekben olyan emberek munkálkodnak, akik az Isten- és emberszolgálatra szegődtek el. Egyházakba, egyházközségekbe tömörülve próbálunk „részt venni az evangélium ügyében”. Jobbára vasárnaponként istentiszteleteket tartunk, a hétköznapokban pásztorolunk és tanítunk, egyháztársadalmi szervezeteket hozunk létre, egyleteket, szövetségeket, kulturális műhelyeket működtetünk. Ha „belülről” nézzük magunkat, sokszor úgy tűnik, hogy eredményes munkát végzünk, és van, amivel büszkélkedünk.

De ha kívülről szemléli valaki munkánkat, akkor időnként megszólal a kritika hangja is: belterjes közösségek vagyunk; a hagyomány és a szokás tart össze; istentiszteleteinken kódolt nyelvezetet használunk; hétköznap zárva vannak templomaink; nem vagyunk nyitottak a világ felé; az idegenekkel szemben elutasítóak vagyunk, a vendégszeretetünket nem terjesztjük ki mindenki felé... – És valljuk be: van benne igazság!

Pedig a keresztény egyházak feladatát már régóta ismerjük: Isten ünneplése az istentisztelet keretében („liturgia”), biznyságtétel Istenről és Jézusról a mindennapokban („martüria”), közösségteremtés Istennel és felebarátainkkal („koinónia”), illetve a világ felé megnyilvánuló szeretetszolgálat („diakónia”). Tudjuk, hogy ahol ezek tartósan jelen vannak, ott valódi keresztény közösségről, egyházzal beszélhetünk. Éppen ezért, időnként minden keresztény közösségnek meg kell kérdeznie önmagától: hogy is állunk ezzel?

A történetben az áll, hogy Jézus megkérdezi a tanítványokat: „*van-e itt valami ennivalótok?*”, és a tanítványok egy darab sült halat adnak neki. Testi táplálékot nyújtanak át (tehát megtörténik a *diakónia*), és ez alapot teremt a beszélgetéshez, amelyben közösség jön létre (*koinónia*), majd elhangzik a biznyságtétel Jézus részéről, amely felruhazza a tanítványokat a tanúság feladatával (*martüria*). És ők, a Szentlélek kitöltése után, Isten dicsőítésévé (*liturgia*) formálják a tanítványságot.

Gyak. alk. A történet fényében megvizsgálhatjuk magunkat. Mert naponta megkérdezi tőlünk a világ, a szó szoros és képletes értelmében is, hogy „*van-e valami ennivalótok?*” A kérdést nem lehet megkerülni, erre nekünk naponta választ kell adni! Sokszor testi táplálékot kell adnunk, mert egyre több az éhes ember. De sokszor lelki és szellemi táplálékot kell nyújtani a hozzánk betérő „idegeneknek”. Ezért nem mindegy, hogy templomainkban ihletett-e a prédikáció, szépen szól-e az orgona, pontos időben húzza-e a deket a harangozó, nyílt-e a hívek tekintete, érződik-e a közösségben a szeretet, és tárva-nyitva-e a szívünk a betérők előtt?

Nekünk naponta kell biznyságot tennünk Jézusról és tanítványi mivoltunkról azért, hogy felebaráti szeretettel viszonyulunk mindazokhoz, akik a „*van-e itt valami ennivalótok?*”- kérdéssel betérnek gyülekezeteinkbe. Úgy, hogy vendégszeretetünk láttán, a mindenkori „idegen” Jézussal együtt mondja: „*Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.*” (Mt 25,35-36) És talán a *mikor?* kérdésünkre, Jézus – biznyságtévően! – így válaszol: „*Bizony, mondom néktek, amikor megtettétek ezeket akárcsak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tettétek meg.*” (Mt 25,40)

Bef. Ezzel akár be is fejezhetném mondandómat, de motoszkál bennem a kérdés: melyik közösségben fog megmaradni „az idegen”?

Valószínűleg ott, ahol a legjobban fogadják! Ahol enni adunk neki, ahol lelkipozozzuk, ahol szellemi kincsekkel gazdagítjuk, ahol szeretetközösséget ta-

pasztal, ahol vendégszeretetünkkel bizonytságot teszünk arról, hogy Jézus tanítványai vagyunk.

A Károli Gáspár fordította Bibliában (és csak ott!) a „van-e itt valami enivalótok?” kérdésre a teljes válasz így hangzik: „Erre adtak neki egy darab sült halat, és *valami lépesmézet*.” Meggyőződése, hogy aki ezt a „lépesmézet”, ezt az „ínyencséget”, ezt a „szellemi csemegét”, a „valami pluszt” tudja a betérő „idegennek” biztosítani, az kapja azt az isteni feladatot, hogy a betérőnek gondját viselje! Vagy: „politikailag kevésbé korrektül” fogalmazva: Ez dönti el, hogy „az idegen” a Főteret, a Kossuth Lajos utca sarkát, közepét, a Magyar utca elejét, vagy valamely modern „imaházat” választja otthonául!

Isten áldja meg egyházainkat és egyházközségeinket, és ihlessen bennünket arra, hogy befogadó közösségekként tudjunk tanítványi mivoltunkról naponként bizonytságot tenni! Nyissuk meg templomainkat az emberek előtt, tárjuk ki szívünket, kovácsoljunk olyan gyülekezeti közösségeket, ahová az élet viharai-ban megfáradt vándorok bármikor szívesen betérnek, mert tudják, hogy ott teszi, lelki és szellemi táplálékot fognak kapni, Jézusról a befogadó vendégszeretet által bizonytságot tevő emberektől! Ámen.

Pálfi Dénes

„Mi közöm hozzád, Jézus?”

„[Jézus és a tanítványok] elmentek a tenger túlsó partjára, a gadaraiak földjére. Amikor kiszállt a hajóból, egyszer csak szembejött vele a sírboltok közül egy tisztátalan lélektől megszállott ember, akinek a sírboltokban volt a lakása, és akit már láncsal sem tudott megkötözni senki. Mert már sokszor meg volt kötözve bilincsekkel és láncokkal, de szétszaggatta a láncokat, a bilincseket pedig összetörte, úgyhogy senki sem tudta megfékezni. Éjjel-nappal mindig a sírokban és a hegyek között tartózkodott, kiáltozott és követ vadosta magát. Amikor távolról meglátta Jézust, odafutott, leborult előtte, és hangosan felkiáltott: »Mi közöm hozzád, Jézus, a magasságos Isten Fia? Az Istenre kényszerítelek, ne gyötörj engem!« Jézus ugyanis ezt mondta neki: »Menj ki, tisztátalan lélek, ebből az emberből!« És megkérdezte tőle: »Mi a neved?« Az így felelt: